

Hərflərlə danışan adam

Rəşad Ataşov: "Xəttatlıq məqsədilə qələmi əlinə alan insan üçün dünya sanki dayanır"

Hərflərin sirrində bələddir. İşinə o qədər bağlıdır ki, adi xəttatlardan fərqli olaraq, hərflərlə insan siması çəkir. Özünün də dediyi kimi, hərflərin mənəvi sirrində bələd olub onlarla gözəl rəftar etməyi bacarır. Müsahibimiz qədim sənət olan xəttatlığı yaşatmağa çalışan gənc xəttat, Quran qiraətçisi Rəşad Ataşovdur.

"ELƏ İŞ GÖRÜM Kİ, KREATİV OLSUN"

Rəşad 1983-cü ildə Bakıda anadan olub. Uşaqılıqdan ərəb hərflərini öyrənib və ərəb hərfləri ilə yazılan kitablar oxuyub. Xəttatlığa marağı da elə o dövrdən başlayıb: "1999-2000-ci illərdə Bakıda İran sərgiləri, Misir və Türkiyə mədəniyyət günləri keçirildi. Mən həmişə o sərgilərdə olurdu və ora gələn xəttatlardan baxıb götürürdüm. Bu sahədə xüsusi olaraq müəllimim olmayıb. Rəssamlığı bacarırdım. O vaxtlar Xalq rəssamı Mübariz Gəncəlidən insan anatomiyasını öyrəndim. Xəttatlığa olan həvəsim rəssamlıqdan deyil, oxuduğum Quran ayələrindən, ərəb hərflərinə olan məhəbbətimdən yaranı. 14-15 yaşlarımda "Bismillahir-Rəhmanir-Rəhim" yazmışdım. İsteyirdim elə iş görüm ki, kreativ olsun. İlk dəfə bu üsulu Məhəmməd Füzulidə sınamaq istəmişdim, amma tamamlaya bilmədim. Bir müddətdən sonra Nəsirəddin Tusini çəkməyə başladım və alındı. Portreti xətlərlə çəkmək marağım Məhəmməd Füzuliyə olan sevgimdən qaynaqlanmışdı".

"HƏRFLƏRLƏ DANIŞIRAM"

Sənətinin vurğunu olan müsahibimiz deyir ki, bu sənəti ona heç bir müəllim öyrətməyib. O, hərflərlə danışaraq işini icra edir: "Rəsmən bu sahədə mənim müəllimim olmayıb, sadəcə, baxıb, görüb-götürmüşəm. Bu işlə peşəkar şəkildə məşğul olmağa başladığımda artıq bu sənətin əsas xətt növlərindən ikisini - "nəstəlik" və "süls" xətlərini öyrənməyə başladım".

Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, həmsöhbətimizi digər xəttatlardan fərqləndirən cəhət hərflərlə insan simasını yaratmasıdır. Belə ki, o, şəxsin simasını hərflərdə əks etdirir: "Mən rəsmi kalliqrafiya (hüsn- xətt)

ilə sintez edib dahi şəxsiyyətlərin portretlərini yaradıram. Xəttatlıq dünyaya yayılmış bir sənət növüdür. Çox mürəkkəb sənət olduğuna görə əksər insanlar bu sənətdən uzaq dururlar. Xəttatlıqda əsasən bambukdan, xüsusi olaraq kömürdən hazırlanmış mürəkkəbdən, yumurtadan və zəyden hazırlanmış kağızlardan istifadə olunur. Kətan üzərində xəttatlıq olur. Rəssamlıqda kətan üzərində rəsm çəkmək mümkündür. Xoşun gəlməyən yerlərə kölgə vermək olur. Ancaq xətt sənətində bu, mümkün deyil. Məndən öncə xəttatlıqla rəsmi vəhdətini bir araya gətirənələr olub. Məsələn, insan namaz qılır, balıq üzərində "bismillah", başqa heyvanlar üzərində ayələrin əks olunması və s. Ancaq xəttatlıqda sifət rəsmi xətt sənətini bir araya gətirən vəhdət olmayıb. Mən hansısa insan rəsmi minimumdan çıxarıb, maksimuma doğru əks etdirəcək səviyyəyə gətirə bilməmişəm. Rəsmə kölgədən, effektlərdən istifadə olunur, lakin xətt üslubunda kölgədən istifadə edilmir. Sadəcə, hərfləri yazırsan və bu hərfləri elə yerləşdirməlisən ki, insan maksimum oxşasın. Hər hansı bir tarixi şəxsiyyətin portretini yaradarkən onun orijinallığını qoruyub saxlamaq lazımdır, ərəb dilində hərflərin quruluşunu dəyişməklə məna tamamilə itə bilər".

"DÜNYA SANKİ DAYANIR"

Sənətinin xüsusiyyətlərindən danışan müsahibimiz deyir ki, əsl xəttat hərfləri sevməli, onlarla söhbət etməyi, düzgün rəftar etməyi bacarmalıdır: "Hər hərfi sevməlisən. Hərfləri sevməsən, bu işi görmək mümkün deyil. Bu işin xüsusiyyəti ilk olaraq hərflərin orfoqrafik görünüşünü öyrənmək və bunu gördüyün işlərdə qoruyub saxlamaqdır. Digər tərəfdən, hərflərin mənəvi sirrində bələd olub onlarla gözəl rəftar etməyi bacarmalısan, yəni hər hərfi sevməlisən. Bu sənət ilahi eşqi tərənnüm edir və təfəkkür burada çox önəmlidir. Mən hər dəfə işimi görərkən işimdən zövq alıram. Hərflərlə danışırım. Sanki hərflər məni qəlbən və ruhen tanıyırlar yaxınlaşdırır. Bu işlə məşğul olduğum zaman beynimdə nə stress qalır, nə də yorğunluq. Ətrafımda dinclik və sakitlik hökm sürür. Xəttatlıq məqsədilə qələmi əlinə alan insan üçün dünya sanki dayanır".

da çox önəmlidir. Mən hər dəfə işimi görərkən işimdən zövq alıram. Hərflərlə danışırım. Sanki hərflər məni qəlbən və ruhen tanıyırlar yaxınlaşdırır. Bu işlə məşğul olduğum zaman beynimdə nə stress qalır, nə də yorğunluq. Ətrafımda dinclik və sakitlik hökm sürür. Xəttatlıq məqsədilə qələmi əlinə alan insan üçün dünya sanki dayanır".

XƏTTATLIQ, YOXSƏ RƏSSAMLIQ?

Gənc istedad sonda vurğuladı ki, Azərbaycanda bu sənətə maraq yox səviyyəsinə düşüb. Onun sözlərinə görə, işin tədrisini edəcək xəttatlar belə yoxdur: "Rəssamların tanınmış xəttat yazılarını tabloya köçürməsi həmin şəxsin xəttat olmasından xəbər vermir. Xəttatlığın rəssamlıqla heç bir əlaqəsi yoxdur. Mənşələri eyni ola bilər. Amma rəssamlıqla xəttatlıq fərqli sahələrdir. İstənilən rəssam xəttat ola bilməz. Amma xəttatın əl qabiliyyəti mütləq olmalıdır. Xəttat rəsm çəkə bilər, amma rəssam xətt çəkə bilməz. Ümid edirəm, yaxın gələcəkdə bizim vətənimizdə də bu sənətin dəyəri başa düşüləcək və sənətimizə maraq artacaq".

